

Areal som en del av bymiljøavtalenes rammeverk – hvordan følge utviklingen?

Alberte Ruud
Vegdirektoratet

Statens vegvesen

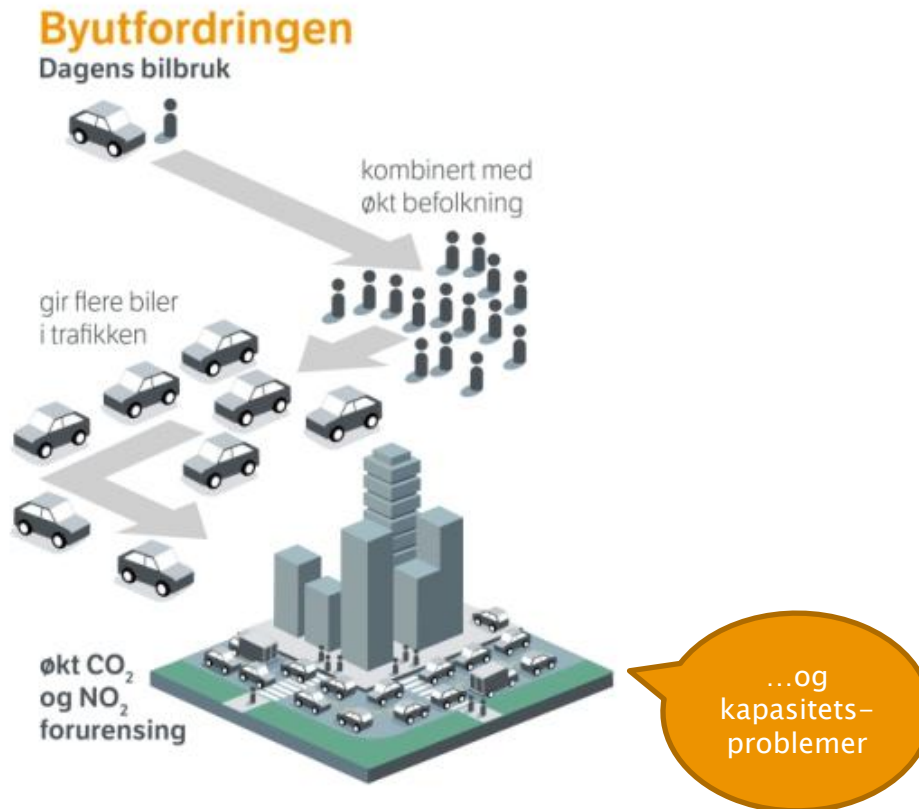
Utgangspunkt for bymiljøavtalene:

Mål i NTP 2014–2023 og Klimaforliket

«Regjeringen har som mål at veksten i persontransport i storbyområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange.»

Hva er problemet...

...som bymiljøavtaler kan være et verktøy for å løse?

Bymiljøavtaler

Stat + kommune
& fylkeskommune

Helhetlige bymiljøavtaler

Mer penger til byene i NTP-perioden

- Ufordelt pott på 26,1 mrd. kr:
  - Bypott: 16,9 mrd. kr (3,1 mrd. kr 2014–2017)
  - Belønningsmidler: 9,2 mrd. kr
- Sykkelsatsing i og utenfor byområdene: 8,2 mrd. kr
- I tillegg: midler til store infrastrukturprosjekter på veg og jernbane

Helhetlige bymiljøavtaler

Krav til rammer, avklaringer og vedtak

- KVV/KS1 med ev supplerende analyser
- Finansiering og brukerbetaling
- Styringsystem
- Mål, innsatsområder
- Et felles minimum indikatorsett

Status

Avklaringer har tatt tid

- Prosessen er preget av at 1) BMA er et nytt grep og 2) regjeringsskifte høsten 2013
  - NTP 2014–2023:
    - Rammeverket for bymiljøavtalene er beskrevet
- Brev 2. juni 2014:
  - Presiseringer av mål og rammeverk
- Brev 4. juli 2014:
  - Supplerende retningslinjer for statlig delfinansiering av viktige kollektivtrafikkprosjekt i de største byene

Status

Per i dag er følgende avklart (1):

Det blir bymiljøavtaler!

Mål

- Nullvekstmålet skal ligge til grunn for avtalen

Oppfølging/styring

- Vegdirektoratets anbefaling om indikatorer
- Styringssystem og porteføljestyring etter modell fra Oslopakke 3

Videre prosess

- Det er de fire største byområdene som først vil inviteres til forhandlinger om bymiljøavtaler.
- Oslo/Akershus og Trondheim er først til forhandlingsbordet.

Status

Per i dag er følgende avklart (2):

Finansiering

- Det er aktuelt å gi statlig finansieringstilskudd på 50 prosent til
  - Fornebubanen
  - Bybanen til Åsane i Bergen
  - Superbussløsning i Trondheim
  - Bussvei 2020 i Stavanger
- BMA-midler kan også gå til gang-/sykkel- og kollektivtiltak langs riksveg
- Belønningsmidler vil fases inn i avtalen
- Et system for bompengefinansiering skal være etablert

Bymiljøavtaler vs bypakker

- Bymiljøavtalene skiller seg fra de tradisjonelle bypakkene på følgende måter:
  - Knyttet til klimaforliket
  - Nullvekstmål for personbiltrafikk forutsettes
  - Restriktive tiltak skal være avklart
  - Regionale eller interkommunale arealplaner skal legges til grunn

Hva er hensikten med indikatorer?

- Ordet indikator kommer fra verbet indikere som betyr "å anvise, angi".
- Man bruker indikatorer for å anvise eller angi forhold som er for kompliserte eller for kostbare å måle direkte. En indikator skal kvantifisere forhold: den skal altså angis i målbare størrelser
- Gir en liten del av virkelighetsbeskrivelsen, og det er mange komplekse sammenhenger som ikke fanges opp av indikatorene.
- Men indikatorer gir likevel en *antydning* om hvorvidt en er på riktig vei i forhold til et mål og er et verktøy å vise status eller endring

Indikatorer varsler og viser hvilke utviklingstrekk det er viktig å stimulere og hvilke det bør settes inn virkemidler mot.

Hva er hensikten med indikatorer i bymiljøavtalene?

- *Målindikatorer*: oppfølging av målet om nullvekst i personbiltrafikken og redusert klimagassutslipp
- Indikatorer knyttet til *innsatsområder*: verktøy for å følge med på virkemiddelbruken som ligger til grunn for avtalene, og et grunnlag for å vurdere justeringer av virkemidlene i tiltaksporteføljen

Anbefalingen fra Statens vegvesen

Minimum felles indikatorsett

- Målindikatorer knyttet til to områder
  - Trafikkutvikling (persontransport)
  - Klimagassutslipp
- Indikatorer knyttet til to innsatsområder
  - Arealbruksutvikling
  - Bilrestriktive tiltak
  - Disse utvikles videre i samarbeid med KS og de fire største kommunene

Øvrige innsatsområder

- Indikatorer i eksisterende bypakker/utvikles i forbindelse med inngåelse av bymiljøavtaler

Målet om nullvekst i biltrafikken er viktigste suksesskriterere

Vegdirektoratets anbefalinger til SD:

- Persontransport, også elbiler
- Gjelder:
  - Byområder som er aktuelle for bymiljøavtaler, men også andre byer som er aktuelle for bypakker
  - Alle kommuner som omfattes av den enkelte avtale/bypakke
  - (Et representativt bilde av) trafikken på hele vegnettet
- Gjennomgangstrafikk kan unntas. En betingelse er at andelen må kunne dokumenteres

Det starter med arealplanleggingen

- Høy tetthet og effektiv arealbruk gir miljøvennlige transportformer bedre trafikkgrunnlag for investeringer og drift.
- Nødvendig med en langsiktig arealplanlegging der hensynet til gående, syklende og kollektivtransport trekkes inn på et tidlig tidspunkt.

Om arealplaner i bymiljøavtalene (brev fra SD 2. juni)

- Krav i rammeverket i NTP 2014–2023 om at regionale eller interkommunale arealplaner skal være i tråd med målene i bymiljøavtalen.
- Lokale myndigheter må gjøre en vurdering av på hvilken måte de bidrar til å nå målet i Klimaforliket, og besvare hvilke konkrete føringer og tiltak planen gir for å sikre konsentrert arealbruk
- Hvis eksisterende plan ikke vurderes som tilstrekkelig, må lokale myndigheter redegjøre for eventuelle ytterligere føringer og tiltak
- I de byområdene der planene ikke er i tråd med målene, vil det være tilstrekkelig å vise til et politisk vedtak om revisjon av regional eller interkommunal areal- og transportplan med konkrete intensjoner som er i tråd med målene i bymiljøavtalene, og med en frist for når dette arbeidet skal være ferdig
- Det forutsettes at føringer fra regionale eller interkommunale planer følges opp i den kommunale arealplanleggingen. Dette vil sannsynligvis kreve politiske vedtak i de fleste kommunene

Indikator for arealbruksutvikling

- Hensikt: følge med på om den faktiske arealutviklingen bygger opp under nullvekstmålet
- Politiske signaler: resultatorientert, ikke virkemiddelorientert – stor vekt på kommunenes selvstyre
- Indikatorens rolle blir å følge med på utviklingen, som grunnlag for å justere virkemiddelbruken – men ikke som grunnlag for å styre
- Men
  - Det utelukker ikke at det settes klare mål og betingelser i avtalene om arealbruksutvikling – for eksempel knyttet til de konkrete prosjektene som finansieres
  - Det er uansett viktig med indikatorer for å ha kunnskap om utviklingen og ha grunnlag for å justere virkemiddelbruken

Status – utviklingsarbeid indikator for areal og parkering

- Arbeidsgruppe nedsatt – har hatt to møter
  - Oslo kommune Ellen Christine Koren
  - Akershus fylkeskommune Theis Theisen
  - Stavanger kommune Christin Berg
  - Trondheim kommune Jon Hoem
  - Bergen kommune Kirsti Arnesen
  - KS Anne Johanne Enger
  - Miljødirektoratet Borghild Rime Bay
  - Jernbaneverket Arild Vold
  - Statens vegvesen Alberte Ruud (leder), Oskar Kleven, Knut Sørgaard
- Frist: nyåret 2014/2015
- Arbeid med forhandlingsmandat for Osloregionen pågår parallelt

Indikator for arealbruksutvikling

Opprinnelig forslag:

Indikator 1: Gjennomsnittlig tetthetsgrad i utvalgte sentrale tettsteder i avtaleområdet.

Presisering: Personer per dekar, fordeling i et tredelt intervall. Utvalget av tettsteder presiseres i avtaleteksten.

Indikator 2: Andel nye boliger nær et godt kollektivtilbud

Presisering: Andel av nye boliger som er bygd det siste året innenfor en nærmere definert avstand fra et kollektivknutepunkt, definert som et visst antall avganger pr. time.

Vi er på gang – TØI har presentert en mulig innfallsvinkel basert på plansamarbeidet i O/A

Inspirert av byplanleggingen har vi satt opp fem

indikatorer for bymessighet

- Tetthet i boligområder
(bosatte per daa i 100x100 m ruter)
- Arbeidsplass tetthet
(arbeidsplasser innenfor 0,5 og 1 km)
- Servicetetthet
(butikker innenfor 0,5 og 1 km)
- Lokalisering
(avstand til sentrum)
- Sentralitet
(areal av sentrumssoner – SSB)

FN er med oss!

THE NEW CLIMATE ECONOMY

The Global Commission on the Economy and Climate

TRANSLATE

Get the Newsletter

Home	About	Approach	News	Events	Contact Us
------	-------	----------	------	--------	------------

The launch of Better Growth, Better Climate: The New Climate Economy Report
Read our report - Better Growth, Better Climate: The New Climate Economy Report at www.newclimateeconomy.report

Better Growth, Better Climate: The New Climate Economy Report

Our report - Better Growth, Better Climate: The New Climate Economy Report - has launched. It finds that countries at all levels of income can achieve economic growth and climate action together. But the next 15 years are critical.

[Learn More](#)

The Global Commission on the Economy and Climate

One of the most critical and urgent challenges facing countries today is achieving economic prosperity and development while also combating climate change.

The Global Commission on the Economy and Climate, and its flagship project **The New Climate Economy**, have been set up to help governments, businesses and society make better-informed decisions on these crucial issues.

The Global Commission is chaired by former President of Mexico Felipe Calderón and comprises

UPCOMING EVENTS

September 23, 2014 9:00am
Climate Summit 2014

United Nations
Catalyzing Climate Action

[More Events](#)

Anbefaling: mer sammenvevde og kompakte byer og investering i storskala offentlige transportsystem er